

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. An ex verbis iustificemur, & co[n]demnemur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

clatorio, irritatorio, obsceno? Dictionem *ἀργόν* aliqua exemplaria omittunt, alia eius loco substitunt, *προνήγόν*, *malum*: Verum exemplaria plerumque habent *ἀργόν*, *ociofum*, & ita omnes interpretes, vsq; Ecclesiae vt insanum sit velle mutare. Possent quidem Pharisei ex se coniecturam facere quanti Christo facta fuerit, cui ipsi admoniti tam atrociter sauiant: quod hodie etiam fieri videmus; si enim diuitem aut magnatem verbulo offendas, minimum eius vitium, & conspectissimum reprehendas. *Propterea ingentes sunt inimicitiae*. Illi vero se impune maledicere pauperibus posse putant.

Quid verbi
ociofum.

§. 2. Verbum ociofum est, quod nullum honestum finem habet nec profertur, vt vel pro fit vel ob fit, vel proximo, vel loquenti, nec Dei gloria in eo quaeritur: Tertull. de patientia, vana & superuacua colloquia vocat.

§. 3. Hoc verbum in extremo die iudicabitur, & poena dignum censetur: quia malum est, cum nec ex natura sua, nec intentione dicentis in bonum finem dirigatur. Ociofa verba reprobatorum aeternum puniuntur, aliorum, quae remissa non sunt ipso terrore iudicii imminenti, in illis qui viuunt.

Non saluat
sola fides.

§. 4. Non solum factorum, sed & dictorum reddenda ratio. Quomodo igitur fieri potest, vt sola fides reddat securus? fideles etiam ociofa verba proferunt, igitur & de illis ratio reddenda est.

Esse venia-
lia peccata.

§. 5. Bellarminus l. 2. de amissione gratiae & status peccati c. 9. Hinc probat esse quaedam peccata venialia: De quibusdam peccatis mitius scriptura loquitur quam de aliis vt Matth. 12. de omni verbo ociofo rationem reddent: de aliis ibunt in ignem aeternum, si verbum ociofum miles, milles ignem aeternum meretur, si vnus verbi ociofi minima cogitatio tantum est facinus, & mirum sit propter eam totum mundum non funditus euersum, Cur non etiam dixit Dominus, ob omne verbum ociofum homines proiciantur in tenebras exteriores?

„ Obicit Pareus. [Causa est, cur mitius loquatur
„ scriptura, non venialitas, sed ad alta inaequalitas. Quia
„ non poterunt de vno rationem reddere, ibunt ergo in
„ ignem aeternum.]

Respondeo. Iam Beza istam causationem praecidit, si enim tam graua; scriptura mitius loquens decipit. Rationem reddere, & damnari immani distant intervallo. Si ociofum verbum (inquit Hieronymus) quod nequaquam aedificat audientes, non est absque periculo eius qui loquitur, & in die iudicii redditurus est, vnusquisque rationem sermonum suorum, quanto magis vos qui opera Spiritus S. calumniamini? neque si rationem reddere non poterunt, ibunt in ignem aeternum, sed pro ratione delicti punientur, non omnis in ratione error inimicum Deo facit, nec ita sentit Deus, vt alioqui amicum, & vera caritati immortem ob verbum ociofum aeternum abdicet, & inferorum cruciatibus mancipet.

VERSVS 37.

*Ex verbis enim tuis iustificaberis, &
ex verbis tuis condemnaberis.*

QUESTIO I.

An ex verbis iustificemur & condemnemur?

Verba ius-
tificatio-
nis & da-
mnatio.

§. 1. Magnam verborum rationem ducendam esse, Christus terribili illa sententia docuit. Nam ex verbis veris, sanctis iustificabimur, ex impiis, maledicis damnabimur. Quidam putant Phariseos verborum peccata non aestimasse. Quod hactenus verum puto, vt sua impia & maledica verba in alios patui penderint, non autem, vt in genere negarint, blasphemias, obreptationes, maledicta, non esse peccata;

Christum enim de blasphemia aliquoties accusari videmus. Tertullianus contra Marcion. l. 2. c. 26. Ex ore tuo, habet, & hanc doctrinam confitentorum delictorum in Caino initiatam, & nobis exemplum conditum esse docet.

Martinus Delrio etiam aduersariotum iudicio doctissimus, dum exponit illa verba: *Mors & vita in manu lingua*, hunc etiam locum recte adiungit. *Mors & vita in manu lingua, hoc est, in arbitrio, potestate, & vsu lingua, si bene voles vti, id tibi, hic & in altero saeculo proderit, si male, saepe hic, semper ibi futurum exitio.* Nonne Christus Dominus asserit: *Ex verbis tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis* Matth. 12. 37. Et Iacobus frater Domini asserit ex ipso benedictionem & maledictionem procedere Epist. canon. 3. 10. supra 13. 2. de fructu oris sui homo satiabitur bonis.

QUESTIO II.

An verba, non sola fides iustificet?

§. 1. Ita Christus pronunciat, si igitur magna sit fides, mala autem verba, iustitiam tollent, damnationis reum facient. Itaque calumniatorem non seruabit sola fides, ex verbis enim suis condemnabitur. Beza respondere conatur. [Iustificaberis] *δικαιοσύνην*, id est, absolueris. Opponitur enim *τὴν κατὰ δυνάμειν*. Itaque inepti sunt, qui ex hoc loco & similibus conantur operum iustitiam (id est qualitatem, qua in nobis coram Deo iusti sumus) stabilire: quum iustificati hoc loco non significet iustum fieri, sed iustum declarari. Diuersum autem est illud ex quo iusti sumus, ab ipsius iustitiae testimonio: & Paulus praeteritum ex tota scriptura testatur nos, quum in nobis iusti non sumus, in Christo tamen (qui est iustitia nostra) per fidem apprehensos, iustificari, id est pro iustis censeret ac proinde absolui.

Respondeo: Agi hic de vera absolutione, quae in extremo die iudicii, coram Deo, teste & iudice Deo, qua quidem in re omnes conueniunt omnino. Deinde exponendum est iustificari vel iustum fieri. Vel iustum a Deo iudicari, qua de re iam non disputo, vt vero obtineam quod isti nolunt, ex eorum eos interpretatione conuincam. Iustificari aiunt, iustum pronunciat, cui opponitur condemnari. Deus vero non ex sola fide iustum pronunciat, sed etiam ex verbis, sicut nec ex sola infidelitate condemnat, sed etiam ex verbis, vt patet ex Christi verbis discretissime prolatis. Non ergo ex sola fide iustificat; sed etiam ex verbis nam iustificare aiunt esse pronunciat iustum.

Nec ad rem est quod ait Beza, diuersum esse id ex quo iusti sumus ab ipsius iustitiae testimonio. Neque enim nos hoc controvertimus. Quis enim nescit, aliud esse pietatem, aliud testimonium pietatis. Sed hoc virgemus, irrefragabili aeternae veritatis testimonio, nos declarari iustos ex verbis. Hunc enim in modum arguamur. Ex quo nos Deus declarat iustos, ex eo iusti sumus, ex quo declarat iniustos, ex eo sumus iniusti. Ex verbis nos declarat iustos, vel iniustos, ex eo ergo iusti sumus vel iniusti. Nec respondere possunt; Ex verbis nos censeret quidem iustos, sed non esse: si enim dem enim imputari pro iustitia. Haec enim responsio diu pueriliter in se ipsa impingit, seque elidit. Si enim ex verbis iusti censetur, non ergo ex sola fide, sed ex aliis quo opere. Illi autem ex sola fide nobis imputari iustitiam contendunt, nec nos censeret coram Deo iustos, nisi ex sola fide. Imo opera omnia esse peccata mortalia, non igitur ex illis iustificari nos posse. Ideo negant nos ex operibus esse iustos, aut censeret iustos. Verba autem, cum de operum iustificatione disceptant, etiam operum nomine comprehendunt.

Hinc apparet quid Christo opponant; ille ait. Ex verbis tuis iustificaberis. Illi vero; Ex nullo peccato mortali vel re ipsa iustificaberis, vel iustus a Deo declaraberis. Verba, quantumuis sancta, sunt peccata mortalia.